

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ»



Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Освітньо-професійні програми	«Туризм та рекреація»
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС
Тривалість викладання	4-й семестр, 7 чверть 2026-2027 н.р.
Обсяг навчальних занять у т.ч. аудиторні заняття	120 год. 5 год/тиждень
лекції	3 години
практичні	2 години
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7606>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Соціально-економічна ефективність туристичних кластерів»

Інформація про викладача:



Герасименко Тетяна Володимирівна

доцент кафедри туризму та економіки підприємства, доцент, кандидат геологічних наук

Персональна сторінка:

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/gerasimenko.php>

E-mail: Herasymenko.T.V@nmu.one

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «Соціально-економічна ефективність туристичних кластерів» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, що направлені на формування фахових компетенцій здобувачів третього (освітньо-наукового)

рівня вищої освіти ОНП «Туризм та рекреація» спеціальності J3 Туризм та рекреація на другому році навчання.

Дисципліна спрямована на розвиток у здобувачів здатності до глибокого наукового аналізу кластерних форм організації туристичної діяльності, оцінювання соціально-економічного впливу туристичних кластерів на розвиток територій та обґрунтування механізмів їх ефективного функціонування. Дисципліна охоплює сучасні підходи до аналізу конкурентоспроможності кластерів, моделі міжнародного досвіду, прикладні методи оцінки їх ефективності та перспективи розвитку кластерних ініціатив в Україні, особливо в умовах післявоєнної відбудови та євроінтеграційних процесів.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системного наукового мислення та здатності до комплексного дослідження, оцінювання та прогнозування соціально-економічної ефективності туристичних кластерів.

Завдання курсу:

- формування у здобувачів цілісного уявлення про теоретико-методологічні основи туристичного кластерування, еволюцію кластерних концепцій, міждисциплінарні підходи до вивчення кластерів та глобальні тенденції розвитку кластерних моделей у туризмі;

- набуття навичок аналітичної та дослідницької діяльності, що передбачає оцінювання структури й взаємодії учасників кластерів, діагностику соціально-економічних і конкурентних переваг, аналіз економічної та соціальної ефективності кластерних систем, роботу з економіко-статистичними, порівняльними та цифровими методами аналізу;

- висвітлення теоретичних основ, моделей, механізмів і інструментів розвитку туристичних кластерів, включаючи інноваційні та цифрові технології, управлінські моделі, стратегічне планування, міжнародні практики, а також методи підвищення стійкості кластерів у контексті ризиків, криз і військових викликів;

- підготовка здобувачів до формування науково обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення соціально-економічної результативності туристичних кластерів, розвиток партнерських мереж, зміцнення конкурентоспроможності та підтримку сталого розвитку туристичних дестинацій.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Реалізація поставлених завдань дозволяє забезпечити наступні дисциплінарні результати навчання:

- здатність ідентифікувати структурні елементи туристичних кластерів та оцінювати чинники, що визначають їх соціально-економічну ефективність, використовуючи сучасні наукові підходи та методи аналізу;
- здійснювати комплексну оцінку економічної результативності туристичних кластерів, зокрема їх вклад у зайнятість, інвестиційні потоки, розвиток підприємництва та регіональне зростання;
- аналізувати соціальний вплив кластерних ініціатив, оцінювати якість суспільних трансформацій, рівень залучення громади, інклюзивність та соціальну інтеграцію у кластерних системах;
- застосовувати інструменти діагностики, бенчмаркінгу та моніторингу ефективності туристичних кластерів, використовуючи міждисциплінарні методи, цифрові технології та аналітичні моделі;
- розробляти науково обґрунтовані пропозиції, стратегії та управлінські рішення щодо підвищення ефективності й конкурентоспроможності туристичних кластерів на локальному, регіональному та державному рівнях;
- проводити самостійні наукові дослідження, формувати наукові висновки та рекомендації щодо розвитку кластерів у контексті сталості, безпеки та інновацій.

4. СТРУКТУРА КУРСУ

Лекції

Тема 1. Теоретико-методологічні основи туристичного кластерування

- 1.1. Еволюція поняття «кластер» у світовій науковій думці
- 1.2. Кластерний підхід у розвитку туристичних дестинацій
- 1.3. Міждисциплінарні методології дослідження туристичних кластерів (економіка, соціологія, географія)

Тема 2. Структура та учасники туристичного кластеру

- 2.1. Інституційні учасники: бізнес, влада, громадські організації
- 2.2. Туристичні ресурси та інфраструктура як основа формування кластеру
- 2.3. Механізми взаємодії учасників та партнерських мереж у кластері

Тема 3. Організаційно-управлінські моделі туристичних кластерів

- 3.1. Моделі кластерного управління (європейські, американські, азійські)
- 3.2. Роль кластерного менеджера та координаційного центру
- 3.3. Інструменти стратегічного планування розвитку туристичних кластерів

Тема 4. Економічна ефективність туристичних кластерів

- 4.1. Показники економічної результативності (дохід, зайнятість, інвестиції)
- 4.2. Моделі оцінювання економічного мультиплікатора туристичного кластеру
- 4.3. Фінансово-інвестиційні механізми стимулювання кластерного розвитку

Тема 5. Соціальна ефективність туристичних кластерів

- 5.1. Соціальний вплив кластерів: зайнятість, соціальна інтеграція, інклюзія
- 5.2. Індикатори соціального добробуту та якості життя у туристичних регіонах
- 5.3. Участь місцевих громад у кластерних ініціативах (community-based tourism)

Тема 6. Інновації та цифровізація в розвитку туристичних кластерів

- 6.1. Інноваційні моделі туристичного бізнесу у кластерному середовищі
- 6.2. Цифрові платформи, big data, smart-destination як інструменти підвищення ефективності
- 6.3. Роль університетів і наукових центрів у генеруванні інновацій

Тема 7. Конкурентоспроможність туристичних кластерів у глобальному ринку

- 7.1. Моделі міжнародної конкурентоспроможності (Porter Diamond, GCI)
- 7.2. Фактори успішності туристичних кластерів у світовій практиці
- 7.3. Порівняльний аналіз кластерів різних країн (ЄС, США, Азія)

Тема 8. Методи діагностики та оцінювання ефективності туристичних кластерів

- 8.1. Методи економіко-статистичного аналізу (DEA, SWOT, PEST, LQ-аналіз)
- 8.2. Соціально-економічні індикатори оцінки результативності кластерів
- 8.3. Інструменти моніторингу і бенчмаркінгу розвитку кластерів

Тема 9. Туристичні кластери України: стан, проблеми, перспективи

- 9.1. Мережа існуючих туристичних кластерів України та їх профіль
- 9.2. Проблеми інституційного та інфраструктурного розвитку
- 9.3. Перспективи формування нових кластерів в умовах відбудови та євроінтеграції

Тема 10. Сталий розвиток і безпекові аспекти туристичних кластерів

- 10.1. Сталість туристичних кластерів: економічна, екологічна, соціальна складові
- 10.2. Кластери в умовах ризиків, криз та військових викликів
- 10.3. Моделі підвищення стійкості та антикризового управління

Практичні заняття

- Тема 2. Структура та учасники туристичного кластеру
- Тема 4. Економічна ефективність туристичних кластерів
- Тема 5. Соціальна ефективність туристичних кластерів
- Тема 7. Конкурентоспроможність туристичних кластерів у глобальному ринку
- Тема 8. Методи діагностики та оцінювання ефективності туристичних кластерів
- Тема 9. Туристичні кластери України: стан, проблеми, перспективи
- Тема 10. Сталий розвиток і безпекові аспекти туристичних кластерів

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з

викладачем відповідно до розкладу: 8 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту годин здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом контрольні роботи, подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Під час сесії здобувачі виконують практичні та тестові завдання. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle та в Microsoft 365. Форма контролю – диференційований залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти на Office365.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за 1 контрольну роботу, яка оцінюється максимально у 34 бали; оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 7 занять, участь у одному занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 8 балів) та оцінок за виконання самостійної роботи у вигляді презентацій, які захищаються на практичних заняттях (1 презентація оцінюється максимально в 5 балів, максимально можна отримати 10 балів). Отримані бали за контрольну роботу, практичні заняття та виконання самостійної роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Визначення сумарного результату поточних контролів. У випадку коли здобувач отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку – складається залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 50 тестів (вірна відповідь 1 бал) та 2 розрахункових завдання, кожне з яких оцінюється по 25 балів за умови повного подання алгоритму розв'язання, формул, пояснень та аргументованих висновків. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100 балів
Практичні заняття	Передбачають дискусії, групові й індивідуальні обговорення, виконання тестових завдань та розрахункових вправ з акцентом на розвиток критичного мислення, уміння аналізувати складні управлінські ситуації та пропонувати аргументовані рішення. Максимально оцінюються у 36 балів (6 занять * 6 балів).
Самостійна робота	Кожен здобувач виконує розрахункове або аналітичне завдання з подальшим захистом результатів. Завдання оцінюються максимально у 24 бали.
Контрольні заходи	Максимально оцінюються у 40 балів (1 контрольна робота)

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*:

Кожне практичне завдання оцінюється за двома складовими: тестові завдання, участь у дискусіях, розрахункові завдання.

Тестовий блок складається з 4 тестових питань із однією правильною відповіддю. За кожную правильну відповідь здобувач отримує 0,5 бала. Максимальна кількість балів за тестову частину – 2 бали.

Тестові завдання охоплюють теоретико-методологічні засади інвестиційного потенціалу територій, класифікацію інвестицій, чинники інвестиційної привабливості, інституційні аспекти інвестиційної діяльності та базові моделі оцінювання інвестиційного середовища.

Участь у дискусіях максимально оцінюється в 2 бали, де:

2 бали – здобувач висловлює інформацію чітко та логічно; аргументація є доречною й вагомою, наведено доречні приклади з інвестиційної практики, аналітики або регіональних кейсів; – продемонстровано активну участь у груповій дискусії, включно з реакцією на позиції інших учасників, формуванням власних висновків та пропозицій.

1 бал – думки висловлені загалом зрозуміло, однак окремі аргументи недостатньо розгорнуті чи не повністю відповідають темі; приклади використано частково або фрагментарно; активність епізодична, участь у дискусії проявляється переважно як короткі відповіді чи коментарі.

0 балів – відсутність висловлювань або відповіді без змісту, аргументації чи зв'язку з темою.

Розрахункові завдання максимально оцінюються у 2 бали:

Оцінюється: правильність і повнота виконання розрахунків; коректність використання формул і показників (індексів, коефіцієнтів, інтегральних оцінок тощо); здатність інтерпретувати отримані результати для оцінювання інвестиційної привабливості чи інвестиційного потенціалу території.

2 бали – виконано повністю: розрахунки правильні, формули наведені коректно, логіка розв'язання прозора, подані пояснення, а результати інтерпретовано відповідно до економічного змісту.

1 бал – виконано частково: наявні окремі неточності у формулах чи розрахунках, інтерпретація результатів поверхова або фрагментарна.

0 балів – завдання не виконано або виконано з грубими помилками, що роблять результат некоректним.

6.3.2 Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Оцінювання самостійної роботи здійснюється через захист аналітично-розрахункового завдання, виконаного здобувачем на основі даних про інвестиційний потенціал конкретної туристично-рекреаційної території. Максимальна оцінка – **24 бали**.

19–24 бали – здобувач демонструє глибоке розуміння теми й методології аналізу, чітко пояснює логіку розрахунків, використані індикатори та моделі оцінювання інвестиційного потенціалу; подає структуровану та професійну презентацію з аналітичними висновками та обґрунтуванням управлінських рекомендацій. Усі дані коректно інтерпретовано, показники прораховано точно; відповіді на запитання є аргументованими, з використанням спеціальної термінології (інвестиційна привабливість, індексний метод, інтегральна оцінка, просторовий аналіз тощо). Робота вирізняється високою дослідницькою якістю, самостійністю та оригінальністю підходів.

15–18 балів – здобувач демонструє достатнє розуміння теоретичних і практичних аспектів завдання; розрахунки виконані коректно з незначними неточностями; презентація логічна й переконлива, наведено приклади та пояснено використані індикатори. Висновки аргументовані, але окремі частини можуть бути менш деталізованими; відповіді на запитання здебільшого впевнені. Аналітичний рівень є високим, проте окремі елементи потребують

доопрацювання або глибшого обґрунтування.

11–14 балів – здобувач демонструє загальне розуміння теми, але окремі елементи аналізу виконано спрощено; присутні недоліки у трактуванні понять або в інтерпретації результатів. Розрахунки переважно правильні, однак частина формул чи показників подана без достатніх пояснень. Презентація зрозуміла, але недостатньо обґрунтована; відповіді на запитання частково неповні. Робота є акуратною, але потребує глибшої наукової аргументації.

7–10 балів – здобувач демонструє фрагментарне або недостатнє розуміння теми; робота містить суттєві недоліки: неточні розрахунки, плутанину у використанні методів, слабку інтерпретацію даних. Презентація неструктурована або поверхова; аргументи непереконливі; відповіді на запитання неповні. Аналітичні матеріали подано без системності; рівень опрацювання даних і логічність висновків є низькими.

1–6 балів – здобувач демонструє мінімальне розуміння змісту завдання; робота виконана формально, без логіки й аргументації; розрахунки відсутні або містять грубі помилки; індикатори використані без пояснень або неправильно. Презентація хаотична, непослідовна, без спеціальної термінології. Відповіді на запитання відсутні або некоректні; аналітична частина майже не опрацьована.

6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота містить: 20 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, правильна відповідь оцінюється у 1 бал та два задачі, де правильна відповідь оцінюється по 10 балів, причому:

10 балів – відповідь є абсолютно повною, логічною й бездоганною з методичної точки зору. Усі формули, показники, алгоритми і проміжні обчислення подані коректно; результати розрахунків точні. Пояснення змістовні, інтерпретація глибока, зроблено аргументований висновок, наведено порівняння чи додаткові міркування. Використано професійну термінологію, структура відповіді чітка; мовні помилки відсутні.

9 балів – відповідь повна і правильна, але містить 1 незначну неточність у поданні формули, алгоритму або інтерпретації результатів, яка не впливає на загальну правильність. Логіка викладення збережена, висновок аргументований, термінологія переважно використана коректно. Розрахунки виконані точно або з незначною технічною похибкою.

8 балів – основні розрахунки виконані правильно, але присутні 1–2 дрібні помилки у формулах або проміжних обчисленнях. Інтерпретація результатів подана, але менш глибока. Структура відповіді логічна, термінологія застосована частково або не завжди точно. Висновки є, але потребують деталізації.

7 балів – розв'язання загалом правильне, однак окремі частини алгоритму виконані неповністю або з методичними неточностями. Присутні помилки у розрахунках, які частково впливають на кінцевий результат. Пояснення поверхові; застосування термінології часткове. Висновок сформульовано загально.

6 балів – відповідь демонструє розуміння задачі, але розрахунки містять кілька помилок; частина формул або етапів виконання подана неповно чи

неточно. Інтерпретація фрагментарна, термінологія використана нерівномірно. Висновок слабкий або формальний.

5 балів – завдання виконано на базовому рівні: розрахунки містять суттєві помилки, окремі формули пропущено або подано некоректно. Пояснення поверхові, висновок загальний. Присутні логічні розриви, недостатня кількість професійної термінології.

4 бали – розв'язання неповне: більшість розрахунків помилкові або пропущені; формули наведені фрагментарно чи без пояснень. Інтерпретація відсутня або неправильна. Відповідь слабо структурована, термінологія практично не застосована.

3 бали – здобувач продемонстрував часткове розуміння постановки задачі, але не виконав коректних розрахунків; подано лише окремі фрагменти формул або теоретичних міркувань. Будь-яка інтерпретація відсутня або некоректна.

2 бали – відповідь мінімальна та хаотична: формули подано без логіки, розрахунки відсутні або помилкові; зміст майже не відповідає вимогам задачі; термінологія не використовується. Демонструється дуже слабе розуміння теми.

1 бал – відповідь не відповідає суті завдання або складається з випадкових тверджень. Розрахунків та обґрунтувань немає. Відсутні формули, алгоритми та будь-які ознаки аналітичного підходу.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Соціально-економічна ефективність туристичних кластерів».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 р. реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації. Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за 10 технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання. У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують. Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації факультету.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять

оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Соціально-економічна ефективність туристичних кластерів».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання на лекціях:

Інформаційно-репродуктивний метод – передбачає подання теоретичних основ інвестиційного аналізу, принципів формування інвестиційного потенціалу та механізмів розвитку туристично-рекреаційних територій із використанням мультимедійних матеріалів, схем, карт та аналітичних моделей.

Інтерактивний метод розвитку критичного мислення – передбачає проведення дискусій, аналітичних обговорень, дебатів щодо різних підходів до оцінювання інвестиційного потенціалу територій, моделей кластерного розвитку та інструментів стимулювання інвестицій.

Візуально-демонстраційний метод – включає роботу з картографічними матеріалами, інвестиційними картами, ГІС-візуалізаціями, графіками, діаграмами і рейтингами, що дозволяє наочно сприймати просторові аспекти інвестиційного потенціалу та регіональних відмінностей.

Дослідницько-аналітичний метод – спрямований на проведення здобувачами власних досліджень інвестиційного середовища, аналіз відкритих даних, рейтингів, індексів, а також побудову моделей прогнозування розвитку туристично-рекреаційних територій.

Методи навчання на практичних заняттях:

Кейс-метод – ґрунтується на аналізі реальних інвестиційних проєктів у сфері туризму та рекреації (українських і міжнародних), що дає змогу здобувачам оцінювати різні підходи до залучення інвестицій, визначати чинники успіху та ризики, формувати практичні рекомендації.

Метод проєктів – спрямований на розробку здобувачами власних інвестиційних концепцій територіального розвитку: інвестиційних паспортів, проєктних портфелів, моделей розвитку дестинацій з урахуванням доступних ресурсів, стейкхолдерів та інвестиційної привабливості.

Метод моделювання професійних ситуацій – використовується для імітації процесу взаємодії інвестора, органів влади, туристичного бізнесу й громад у контексті розробки інвестиційних рішень; здобувачі відпрацьовують навички представлення проєктів і аргументування доцільності інвестицій.

Евристичний метод колективної генерації ідей («мозковий штурм») – сприяє формуванню креативних підходів до підвищення інвестиційної

привабливості територій, генерації нових форм інвестування, механізмів партнерства та інноваційних рішень у туристичній сфері.

Практикоорієнтований метод – включає виконання прикладних завдань: оцінювання інвестиційної привабливості конкретних територій, розрахунок індексів і показників, створення аналітичних профілів регіонів, розробку концепцій інвестиційних ініціатив та їхню презентацію.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про туризм». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05 серп. 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>
4. Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць : Закон України від 06.09.2012 р., № 5205-VI. Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>.
5. Безугла Л. С., Герасименко Т.В. Механізм публічного управління в галузі туризму. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. №5. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.5.8>.
6. Білоусов О. М., Лугінін О. С., Морозова Л. В. Менеджмент туристичної галузі : підручник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.
7. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Белікова С. О. Стан та тенденції розвитку туристичного комплексу в контексті забезпечення економічної безпеки України. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 17–25.
8. Герасименко Т.В. Розвиток туристичного потенціалу Новомосковського району Дніпропетровської області. *Вектори розвитку туристично-рекреаційних систем Дніпропетровської області*. М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: Журфонд, 2024. С. 139-181.
9. Герасименко Т.В. Податкові надходження від туристичної галузі та їхнє значення в економічному розвитку України. *Економіка і регіон*. 2024. № 4 (95). С. 67-74. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4\(95\).3608](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4(95).3608).
10. Герасименко Т.В. Напрями і тенденції розвитку колективних засобів розміщення у Дніпропетровській області. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2024. 53. С. 5-13. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2024-53-1>.
11. Герасименко Т.В. Туристична інфраструктура – драйвер економічного розвитку та інвестиційної привабливості. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2025. №12. С.27-35. <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-12-4>.

12. Герасименко Т.В. Розвиток туризму в регіонах України через нові підходи до удосконалення цільових програм. *Держава і регіони*. 2025. №2 (136). <http://www.econom.stateandregions.zp.ua/archive?id=174>.
13. Герасименко Т.В. Роль туристичної галузі у реалізації соціально-економічних цілей сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 6 (57). С. 15-22. <https://doi.org/10.32782/10.32782/2308-1988/2025-57-2>
14. Голод А.П. Розвиток туристичних кластерів як стратегічний напрям регіональної політики. *Економіка і суспільство*. 2024. №70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-182>
15. Державне агентство розвитку туризму України. Офіційний сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
16. Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія / С. М. Домбровська, О. М. Білотіл, А. Л. Помаза-Пономаренко – Х. : НУЦЗУ, 2016. – 196 с.
17. Дорожня карта конкурентоспроможного розвитку сфери туризму в Україні. Підсумкова доповідь Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР). 116 с. URL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-book-strategic-ebrd-tourismroadmap.pdf>
18. Кифяк О. В. Теоретико-методологічний базис формування туристичних дестинацій у західноукраїнських прикордонних регіонах. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 332 с.
19. Коляденко С.В. Формування іміджу регіону в умовах розвитку туристичних кластерів. *Економіка і організація управління*. 2018. №3(31). DOI 10.31558/2307-2318.2018.3.2
20. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями : підручник / Н. В. Корж, Д. І. Басюк. – Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. – 322 с.
21. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 153 с.
22. Національна туристична організація України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ntoukraine.org/>
23. Туризм як інструмент відновлення України. Ukrainer. 2023. URL: <https://www.ukrainer.net/turyzmvidnovlennia>
24. Яблонь В.Д. Туристичні кластери як інструмент упровадження державної політики розвитку туризму. *Бізнесінформ*. 2025. №1. С. 373-379. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-373-379>
25. UNWTO World Tourism Barometer. Edition. URL: <https://www.e-unwto.org/loi/wtobarometereng>.